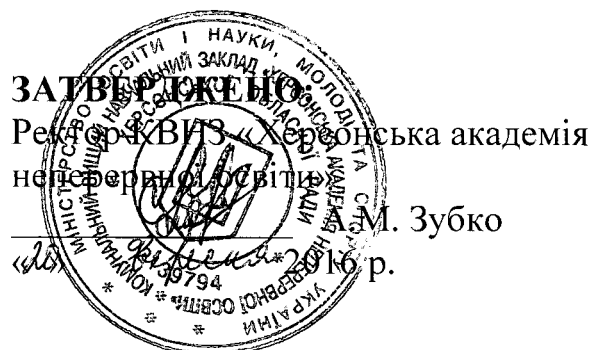

**КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»
ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

**ПРОГРАМА КУРСУ ЗА ВИБОРОМ
«ІСТОРІЯ РІДНОГО КРАЮ. ХЕРСОНЩИНА»
для учнів 5 класу**

Укладач:

викладач кафедри теорії і методики викладання
суспільствознавчих й гуманітарних дисциплін
Асламова Т.А.

ХЕРСОН 2016

Програма для загальноосвітніх навчальних закладів "**Історія рідного краю. Херсонщина**". **5 клас**. Схвалена на засіданні вченої ради КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» (протокол №5 від 20.09.2016 року).

Укладач:

Асламова Т.А., викладач кафедри теорії і методики викладання суспільствознавчих й гуманітарних дисциплін КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»

Пояснювальна записка

Загальна характеристика предмета

Програма з історії рідного краю спрямована на реалізацію вимог освітньої галузі «Суспільствознавство» Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти. Вона передбачає синхронне та послідовне вивчення двох курсів – історії України і регіональної історії – за лінійним принципом з чітким дотриманням хронологічної послідовності історичних подій та процесів. Узгодження тем обох курсів здійснюється вчителем під час календарного планування таким чином, щоб процеси, явища і події регіональної історії висвітлювалися в контексті історії України і світової історії.

Метою сучасної шкільної історичної освіти є виховання відповідального громадянина України, соціально зрілої, працелюбної, творчої особистості, яка визнає загальнолюдські та національні цінності й керується ними у власній поведінці, з високим патріотичним почуттям приналежності до власної країни та до її спільних історичних, політичних і культурних цінностей, зорієнтованої на демократичні пріоритети й злагоду в суспільстві, толерантного ставлення до різних поглядів, релігій, звичаїв і культур, здатної порозумітися з іншими людьми задля досягнення суспільно значущих цілей.

Історична освіта в Україні «стає стрижнем консолідації політичної нації, важливим фактором стабільності, єдності, утвердження національної державності.» (К.Баханов).

Завдання історичної освіти, яка за своєю сутністю є процесом становлення історичної свідомості учня, полягають у формуванні на основі отриманої інформації умінь:

- аналізувати найважливіші історичні явища й розрізняти спільне та відмінне в історичному розвитку різних епох і суспільств;
- самостійно пояснювати причини історичного явища й аналізувати його наслідки;
- бачити історичні процеси під різними кутами зору, усвідомлюючи, що історія – це відкритий процес;
- розуміти різницю між історичною подією та її інтерпретацією, усвідомлювати причини існування різних інтерпретацій одного й того самого явища та вміти критично зіставляти й оцінювати такі інтерпретації;
- відстоювати, спираючись на історичні приклади власну патріотичну, громадянську й морально-етичну позицію.

Комплексним показником засвоєння учнями навчального змісту програми є набуття ними *ключових, галузевих та насамперед предметної історичної компетентностей*, до яких належать:

- хронологічна – здатність орієнтуватися в історичному часі;
- просторова – здатність орієнтуватися в історичному просторі;
- інформаційна – здатність працювати з джерелами історичної інформації, інтерпретувати зміст джерел, виявляти та критично аналізувати розбіжності в позиціях авторів джерел;

- логічна – здатність визначати та застосовувати теоретичні поняття для аналізу й пояснення історичних подій та явищ, а також зіставляти різні інтерпретації цих подій та явищ;
- аксіологічна – здатність формулювати оцінку історичних подій та історичних постатей, суголосну до цінностей та уявлень відповідного часу чи відповідної групи людей.

У змісті історичної освіти виділяються пріоритети: історія України; історія сусідніх країн і держав, що мали історично зумовлені зв'язки з Україною; історія Західного Світу і регіональна історія; історія ХХ століття; історія культури; історичне краєзнавство і шкільна історія.

Завдання курсу "Історія рідного краю. Херсонщина" полягає у розкритті перед учнями історії рідного краю з точки зору сучасної історичної науки, використання новітніх досліджень історії України.

Мета курсу – відродження національної самосвідомості, формування в учнів почуття гордості за історичне минуле свого рідного краю та своїх предків, відчуття причетності до історії України.

Курс "Історія рідного краю. Херсонщина" вивчається у 5 класі загальноосвітніх навчальних закладів області..

Програма курсу «Історія рідного краю. Херсонщина» базується на основі курсу історії України із давніх часів до сьогодення, яка складає хронологічно послідовну лінійну систему шкільної історичної освіти і має на меті поглибити інтерес до історії взагалі та до історії Херсонщини зокрема.

У програму курсу закладено такі пріоритети:

1) вивчення історії рідного краю проводиться паралельно із курсом історії України та відповідно до програми з історії України за 5 клас;

2) вивчення історії рідного краю відбувається згідно періодизації всесвітньої історії за кожний клас.

Таким чином, матеріал програми із історії рідного краю згруповано відповідно до віку учня (тобто по класах) так, як він зазвичай викладається в загальноосвітніх навчальних закладах.

Програма з курсу, яка нараховує 35 годин навчального часу є певною канвою (основою) для професійної творчості вчителів у питаннях розробки більш детальних тем (збільшуючи їх до 35/70 годин), або ущільнення деяких тем до 17 годин, враховуючи специфіку кожного навчального закладу.

Вчитель, повинен творчо підходити до пропонованого матеріалу програми та його розподілу, обов'язково враховуючи особливості історії свого регіону, особливості учнівського колективу, побажань батьків та громадськості. Він може об'єднати вивчення матеріалу кількох тем, запропонувати окремі питання для самостійного вивчення, вносити доповнення і зміни, спрямовані на збагачення змісту предмета.

Під час вивчення курсу слід широко використовувати міжпредметні зв'язки, застосовувати різноманітні форми та методи роботи. Окрім традиційних уроків, слід використовувати ділові ігри, організовувати роботу з текстами та документами регіонального характеру, організовувати уроки в історичних та краєзнавчих музеях, застосовувати інтерактивні методи і прийоми проведення уроків, проводити екскурсії.

Вивчення історії рідного краю має продовжуватись в позаурочний час. Цьому можуть сприяти диспути, дебати, історичні вечори, екскурсії, краєзнавчі походи, пошукова робота, вікторини, конкурси, підготовка учнівських наукових робіт. Бажано організовувати зустрічі учнів зі свідками історії краю, очевидцями, учасниками подій. Така робота сприятиме виконанню мети курсу.

Під час викладання курсу з історії рідного краю вчителю необхідно врахувати, що у інваріантній частині програми курсу «Історія України» також закладені питання вивчення історії краю. У такому разі вчитель повинен скоригувати викладання цих навчальних дисциплін.

Курс «Історія рідного краю» у 5 класі є пропедевтичним, що й визначає його місце в системі шкільних історичних курсів та з-поміж інших навчальних дисциплін, а також початковість, елементарність його змістової частини й тих вимог, що їх висувають до знань та умінь учнів.

Головною метою курсу є підготовка учнів до успішного опанування систематичних курсів історії України та всесвітньої історії, прищеплення інтересу до історії рідного краю, отримання знань у наступних класах через формування в них початкових уявлень про історію як науку та про історію України як складову світової історії, елементарних вмінь з історії; поглиблення загальних дидактичних вмінь, необхідних для успішного засвоєння історичної інформації в подальшому; прагнення викликати захоплення минулим України.

Зміст курсу ґрунтується на таких засадах:

- забезпечення формування елементарних уявлень про історію як науку, відмінну від інших своїм предметом, категоріальним апаратом та методологією;
- забезпечення розвитку загальнодидактичних та спеціальних умінь, потрібних для вивчення історії;
- ознайомлення з найяскравішими сторінками регіональної історії та її найвизначнішими діячами;
- збереження хронологічної послідовності викладу як передумови засвоєння на емпіричному рівні логіки історичного процесу;
- врахування вікових особливостей.

Історія рідного краю. Херсонщина.

5 клас (35 годин).

Історія рідного краю. Херсонщина

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
Розділ I. ЗВІДКИ І ЯК ІСТОРИКИ ДОВІДУЮТЬСЯ ПРО МИНУЛЕ		
10	<p>Історія як наука.</p> <p>Українські вчені-історики, які досліджували історію нашого краю. Історія і час.</p> <p>Херсонщина на Історичних картах.</p> <p>Писемні джерела з історії Херсонщини. Архіви.</p> <p>Мова як джерело знань про минуле. Фольклор.</p> <p>Речові історичні джерела.</p> <p>Музеї Херсонщини.</p> <p>Географічні назви в історичній науці.</p> <p>Практичне заняття.</p> <p>Про що можна довідатися з сімейного фотоальбому.</p> <p>Родинне дерево.</p> <p>Практичне заняття.</p> <p>Які назви в моєму рідному місті (селі) нагадують про минуле</p>	<p>Учень/ учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>креслить</i> лінію часу та позначає на ній запропоновані дати; <li style="padding-left: 20px;"><i>співвідносить</i> рік зі століттям; ● <i>розрізняє</i> умовні позначки на історичній карті; <li style="padding-left: 20px;"><i>знаходить</i> на карті територію України, її столицю; ● <i>розповідає</i> про те, як історики довідуються про минулі часи на основі археологічних розкопок, писемних і речових джерел, монет і грошей, назв населених пунктів; про діяльність українських істориків (два - три на вибір), історію сім'ї та родинне дерево; ● <i>коментує</i> текст підручника під час читання і складає запитання до нього; ● <i>пояснює</i>, що таке історія, хто такі історики, як відбувається відлік часу в історії, що таке історичні джерела та які вони бувають; ● <i>добирає</i> інформацію про минуле з сімейних фотографій; ● <i>наводить приклади</i> історичних пам'яток, писемних і речових джерел, слів, прислів'їв, казок про минуле, історичних назв своєї місцевості, з яких можна довідатися про давні часи; ● <i>висловлює судження</i> щодо вивчення історії свого народу і країни та ролі музеїв, архівів, історичної науки у збереженні пам'яті про минуле
1	Узагальнення	
Розділ II. ПРО ЩО І ПРО КОГО РОЗПОВІДАЄ ІСТОРІЯ		

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
11	<p>Люди в історії: історичні діячі, групи людей і народи.</p> <p>Події та явища в історії: відкриття, битви, подорожі, господарське та повсякденне життя.</p> <p>Житло і побут давніх прадавніх мешканців Херсонщини. (люди доби кам'яного віку, кіммерійці, скіфи, сармати, готи, давні слов'яни)</p> <p>Життя народів на землях Херсонщини часів Київської Русі (Київська Русь і Степ)</p> <p>Запровадження християнства.</p> <p>Українське козацтво у битвах і походах на Херсонщині.</p> <p>Українське село і місто у XVIII ст.</p> <p>Культурне і господарське життя Херсонської губернії.</p> <p>Українська революція 1917—1920 рр.</p> <p>Херсонщина в роки Другої світової (1939—1945 рр.) війни.</p> <p>Життя Херсонщини у II половині XX століття.</p> <p>Херсонщина в незалежній Україні</p> <p>Практичне заняття.</p> <p>Про що і про кого розповідає історія рідного краю</p>	<p>Учень/ учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>установлює</i> хронологічну тривалість і послідовність зазначених подій та явищ, <i>співвідносить</i> подію, історичне явище і століття; ● <i>знаходить на карті</i> території, пов'язані із зазначеними подіями та діяльністю людей; ● <i>розповідає</i> про історичну подію чи явище, історичних діячів на основі тексту підручника та використання матеріалу практичної роботи; ● <i>виокремлює</i> в тексті головне й другорядне, <i>складає</i> простий план тексту підручника, зокрема у формі запитань; ● <i>складає</i> запитання щодо перебігу історичної події; ● <i>пояснює</i>, про що і про кого розповідає історія як наука; ● <i>зіставляє</i> окремі події з історії родини й рідного краю та України; ● <i>висловлює власне ставлення</i> до історичних подій, явищ і діячів, що пропонуються для вивчення
1	Узагальнення	
Розділ III. ЩО ІСТОРИЧНІ ПАМ'ЯТКИ РОЗПОВІДАЮТЬ ПРО МИНУЛЕ		

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
8	<p>Кургани Херсонщини</p> <p>Храми та ікони.</p> <p>Єкатерининський собор м.Херсона</p> <p>Казикерменський шлях.</p> <p>Олешківська і Кам'янська січ.</p> <p>Башта Вітовта (Таванська сторожа).</p> <p>Фальцфейнівські місця Херсонщини.</p> <p>Майеток князя Трубецького.</p> <p>Вулиці та площі міст Херсонщини.</p> <p>Парки і сади. Село Садове Голопристанського району та заповідник «Асканія-Нова»</p> <p>Практичне заняття.</p> <p>Які історичні пам'ятки мого міста (села), рідного краю розповідають про минуле.</p> <p>Практичне заняття.</p> <p>Моя уявна подорож історичними місцями Херсонщини</p>	<p>Учень/ учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>установлює</i> хронологічну послідовність створення зазначених пам'яток; ● <i>показує</i> на карті місцезнаходження цих пам'яток; ● <i>називає, розпізнає та описує</i> пам'ятки на основі вивченого матеріалу і практичної роботи; ● <i>пояснює</i> історичні поняття на основі тексту підручника та <i>застосовує</i> їх під час виконання пізнавальних завдань; ● <i>складає</i> план розповіді про пам'ятку і розповідає за планом, уживаючи історичні поняття і терміни; ● <i>наводить приклади</i> пам'яток свого краю та <i>описує</i> їх; ● <i>висловлює власне ставлення</i> до цих пам'яток і необхідності їх збереження
1	Узагальнення	
1	<p>Узагальнення до курсу:</p> <p>«Роль громадян, історичної науки, музеїв та архівів у збереженні минулого України»</p>	<p>Учень/ учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● <i>пояснює</i>, що таке історія і що є предметом вивчення історії як науки; ● <i>висловлює судження</i> щодо важливості історичних знань та ролі громадян, історичної науки, музеїв, архівів у збереженні минулого
2	Резерв	